
Karpide kasvatamine meres ning nende väärindamine

JONNE KOTTA, RANDO TUVIKENE, INDREK ADLER

TARTU ÜLIKOOL

KARBIKASVATUSE LAHENDUSTE LOOMINE KOGU VÄÄRTUSAHELA ULATUSES

**Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) rakenduskava 2014-2020
meede 2.1 "Vesiviljeluse innovatsioonitoetus"**

Tegevusaruanne 1

(projekti viitenumber 821020790007)

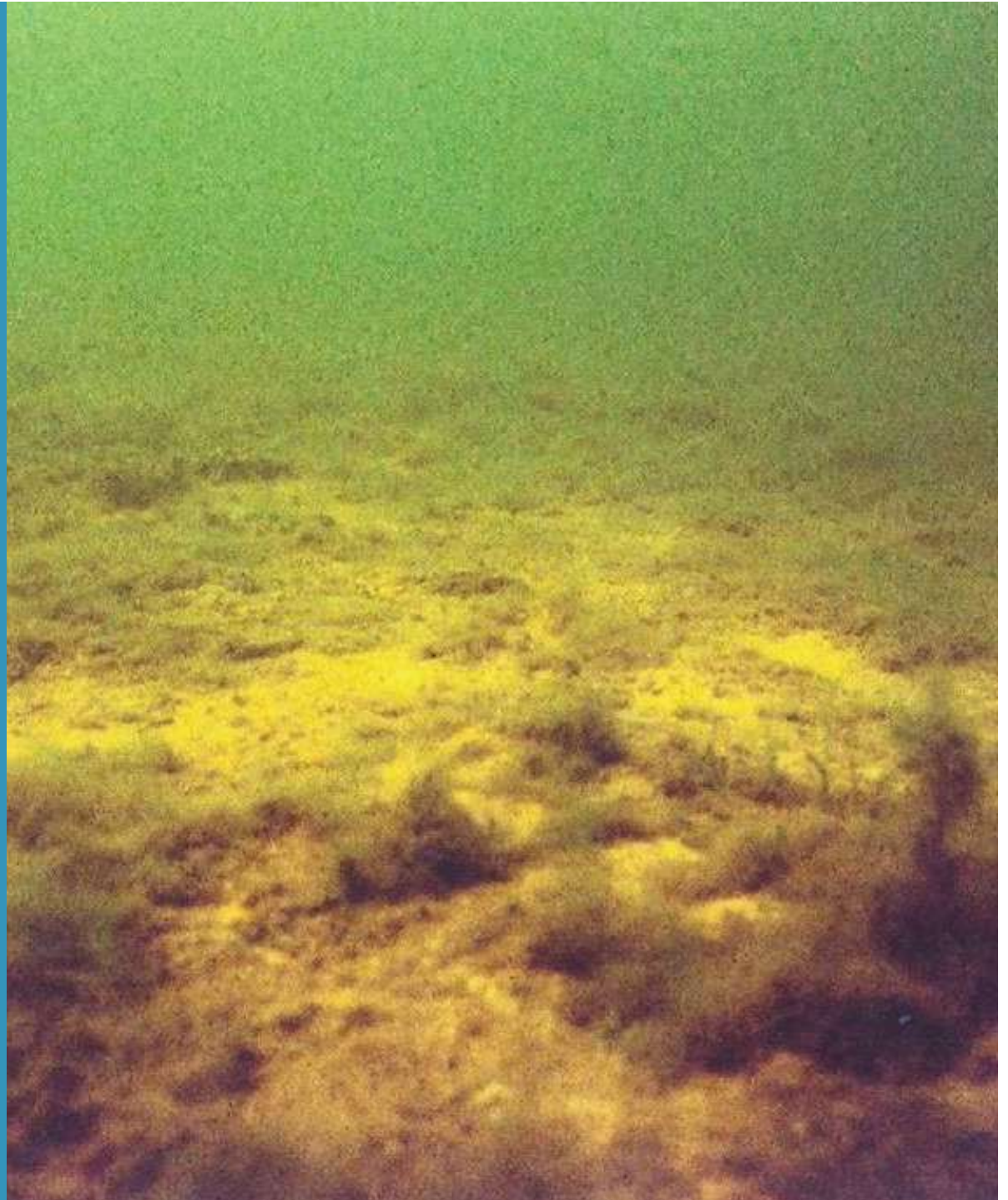
30/11/2021

Töenduslikust kalapüügist ja kalakasvatusest tulenevad toitainete vood Läänemeres

Taust

**LÄÄNEMERES
ON LIIGA
PALJU
TOITAINEID**

**JA MERE
SEISUND ON
HALB**

Karbikasvatus

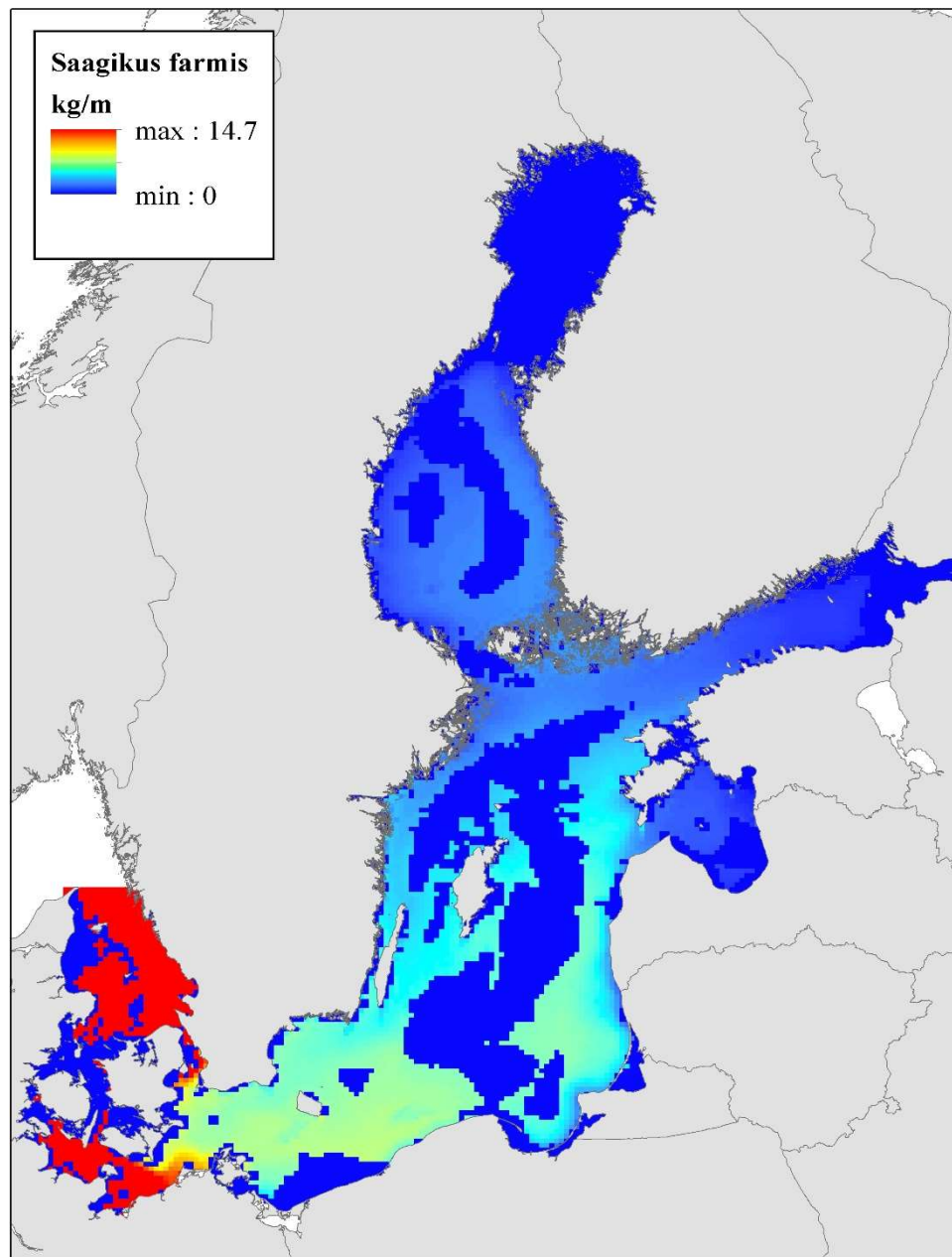
**MAJANDUSLIK
KASU**

**KESKKONNA
TERVENDAMINE**

Karbikasvatus

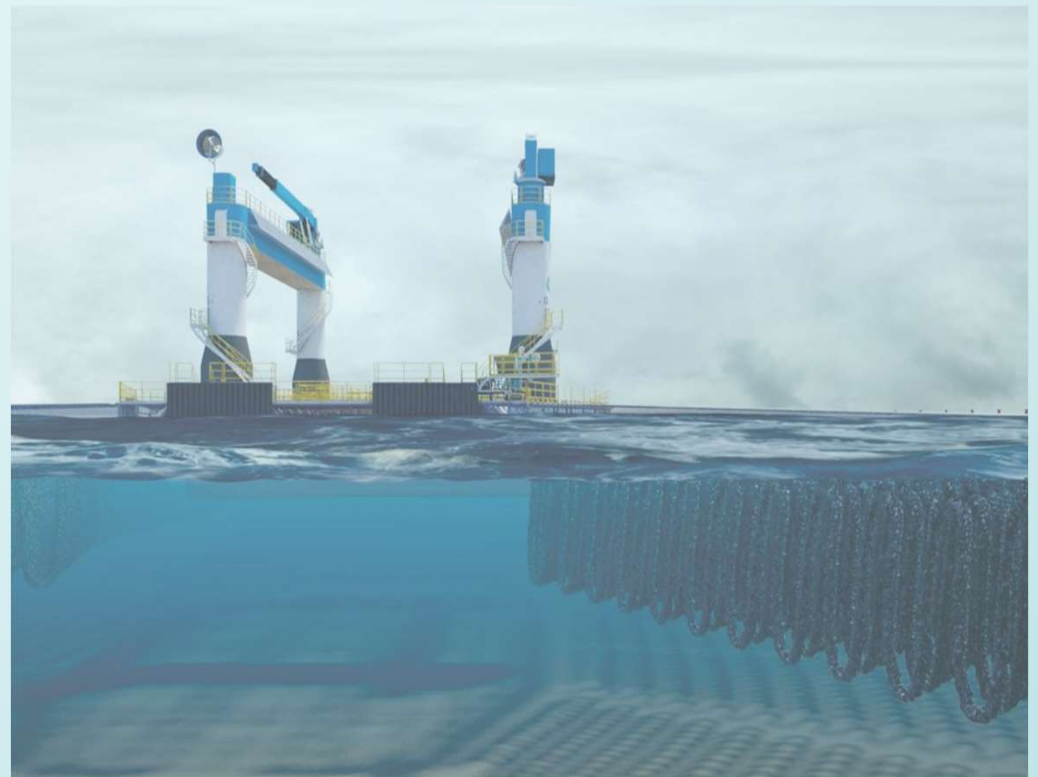
ESIMESED
LAHENDUSED
OLEMAS

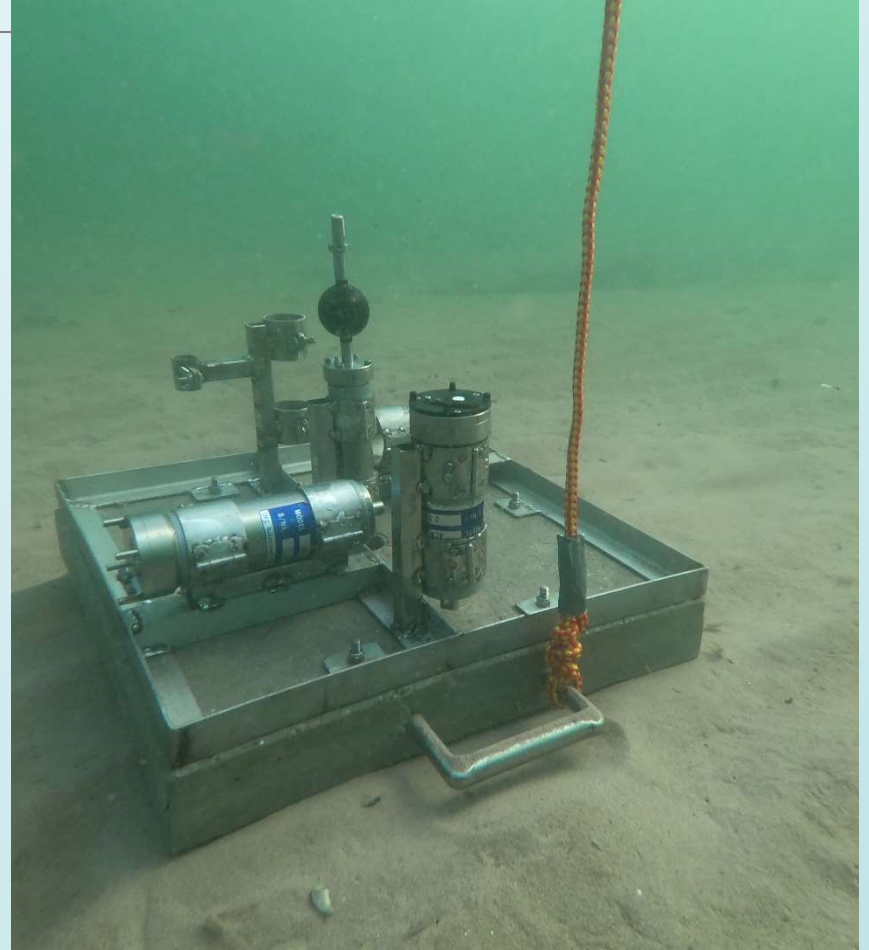
Innovatsioon

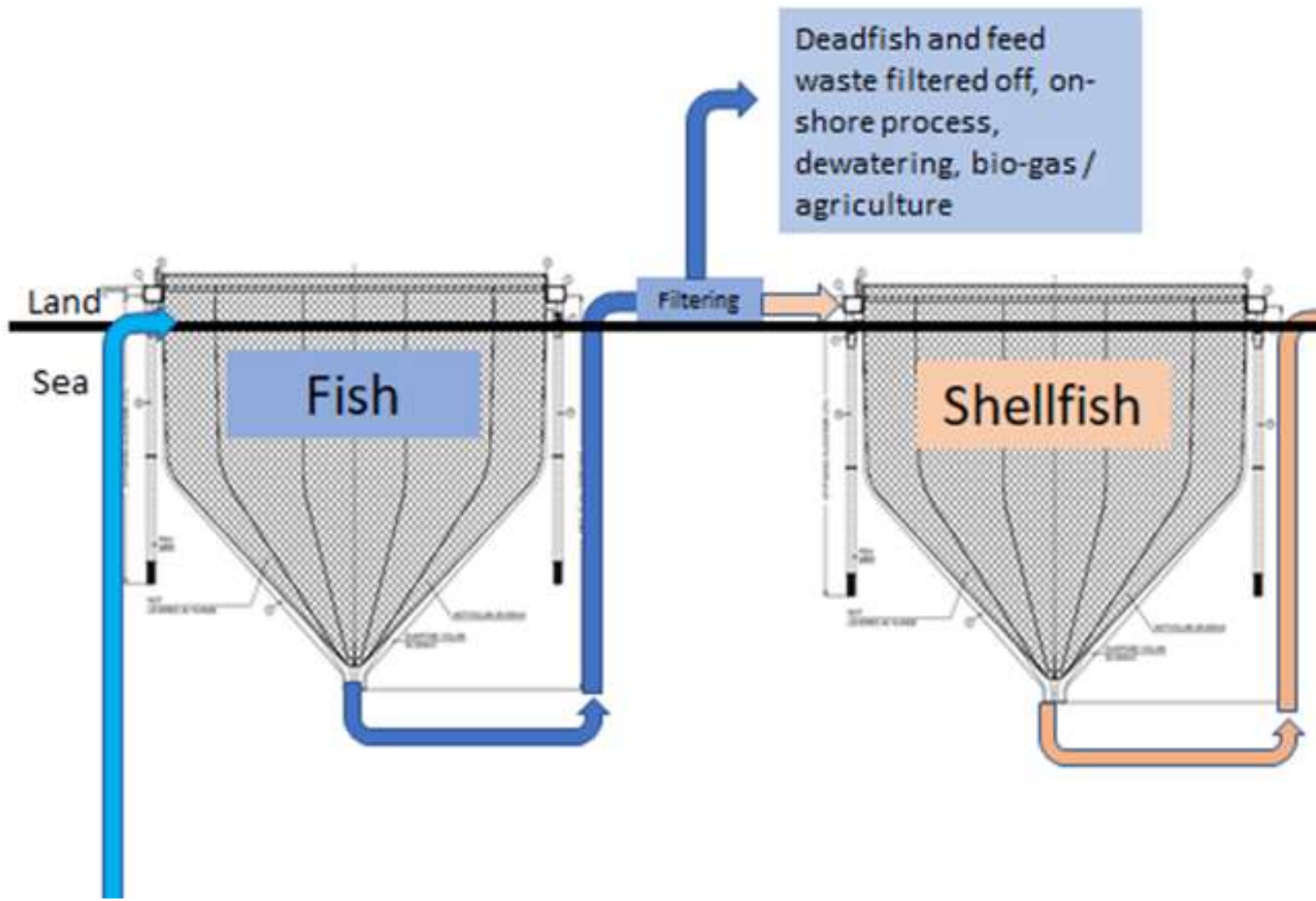

**Karbid väiksed
Farmitoote- ja
töötlemistehnoloogiate
optimeerimine**

Innovatsioon

Deadfish and feed waste filtered off, on-shore process, dewatering, bio-gas / agriculture

Land

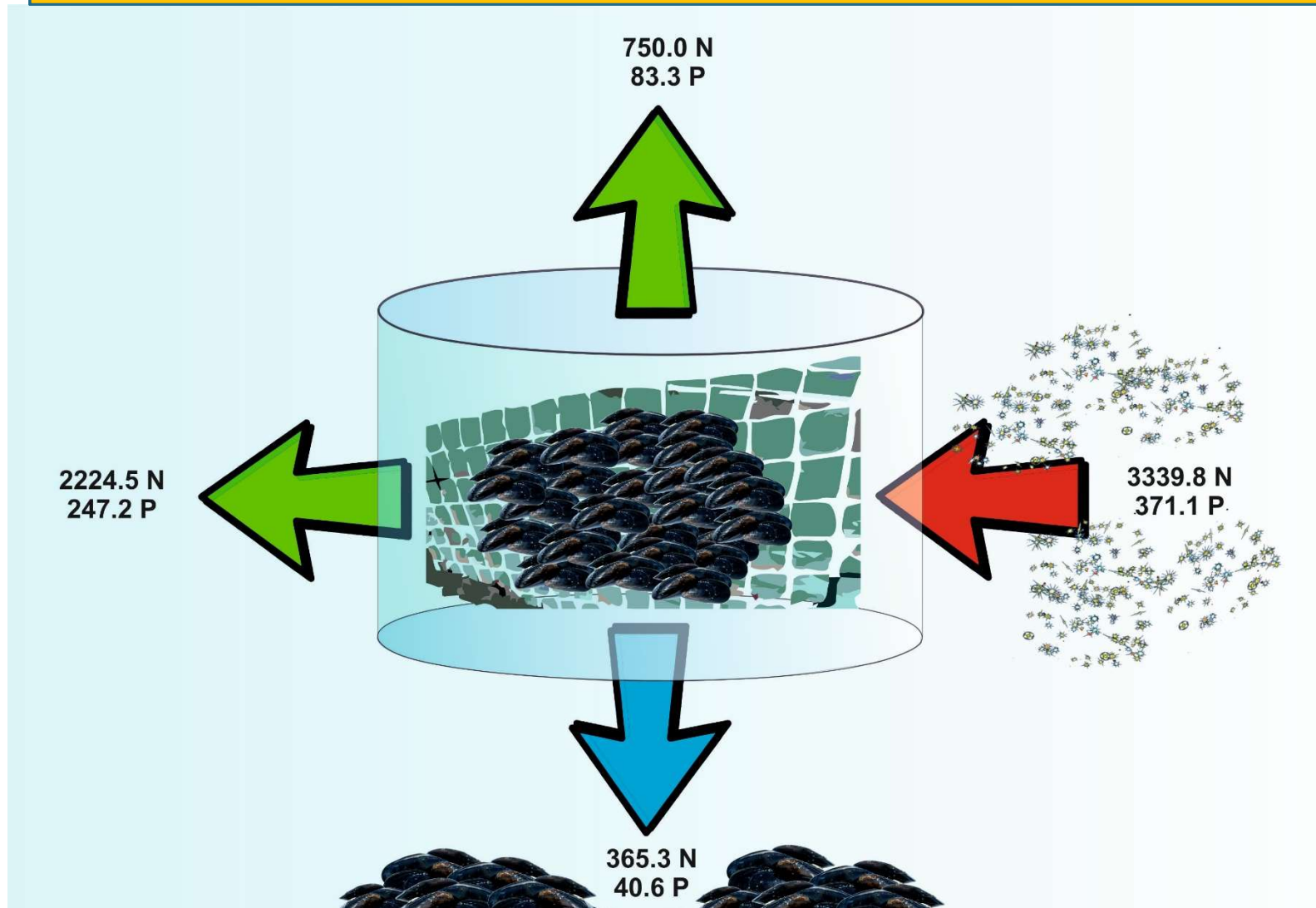
Sea

Fish

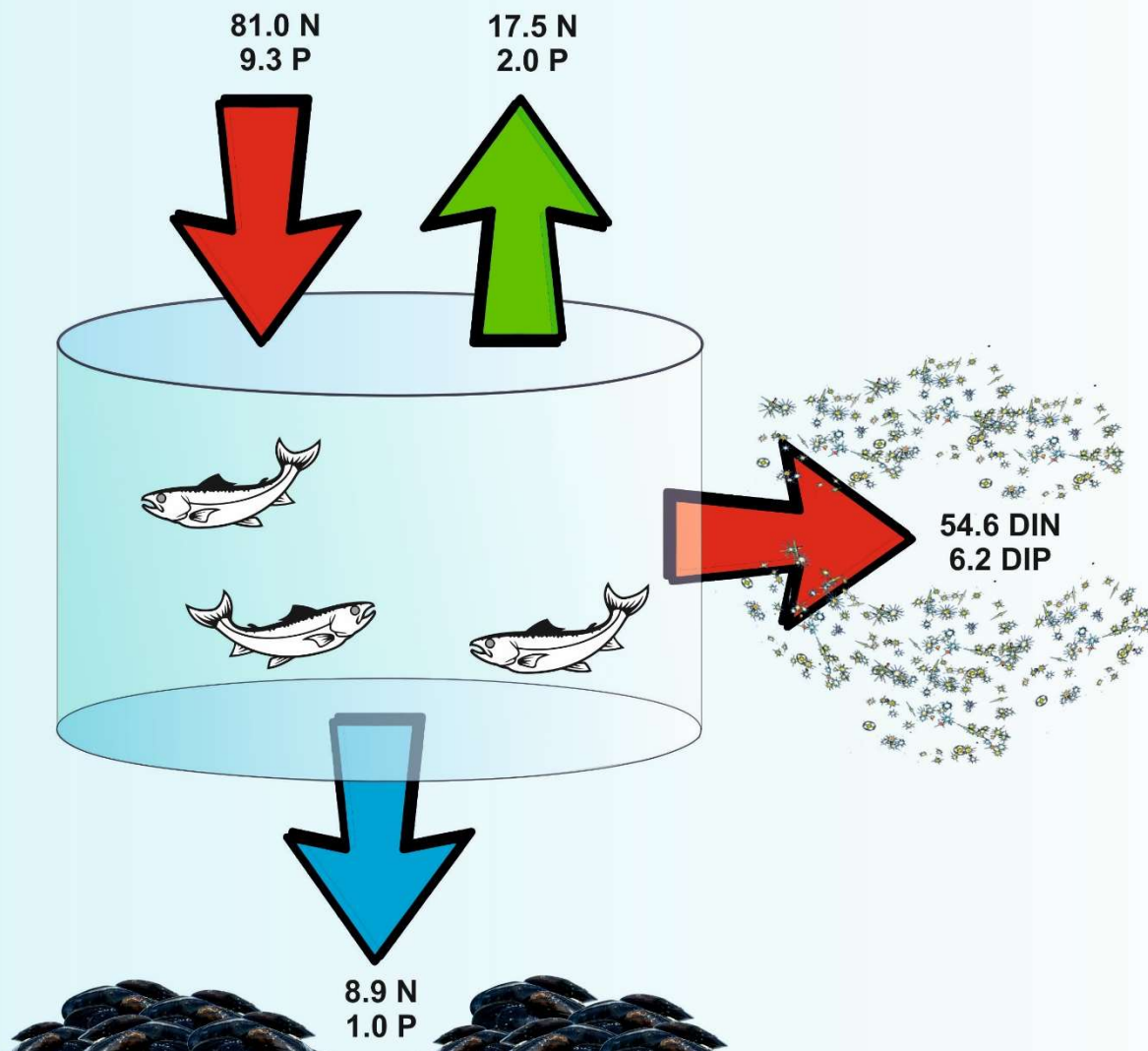
Shellfish

Filtering

TOITAINETE VOOD KARBIFARMIS (0.5 ha)

TOITAINETE VOOD KALAFARMIS (1 t kala tootmine)

TOITAINETE VOOD KALAFARMIS (1 t kala tootmine)

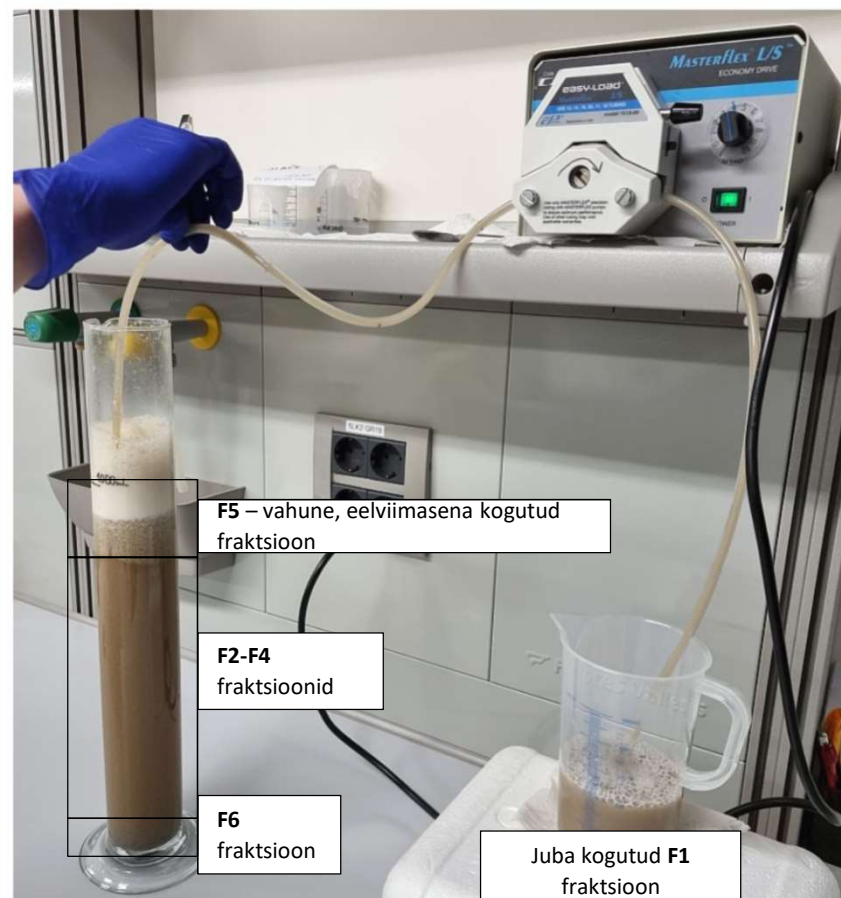
Innovatsioon

Karbifarmi suurus (ha) kompenseerimaks 200 tonni vikerforelli tootmist meres

Sööda tüüp	Akumuleerumine		Filtreerimine	
	N	P	N	P
Toitaine	8	9	6	6
Tavaline sööt	8	9	6	6
Söödas kohalik kala	6	4	4	3

Innovatsioon

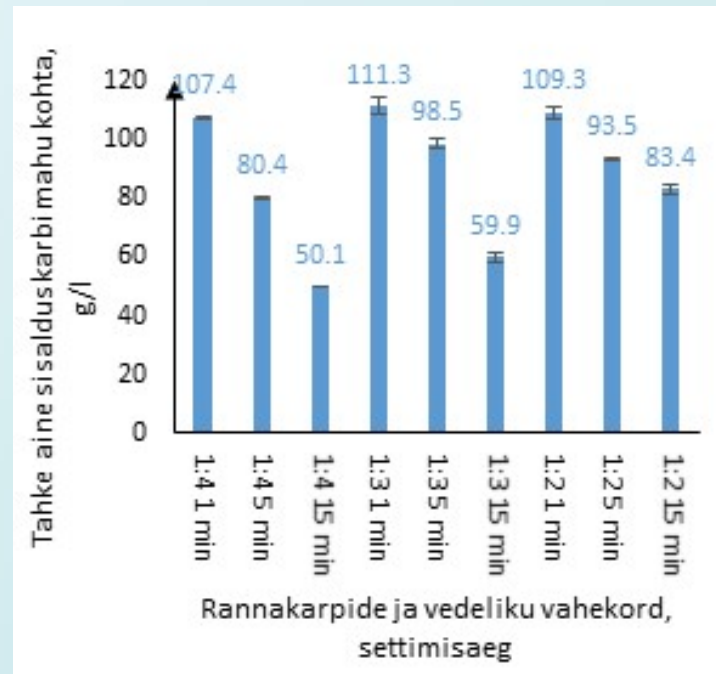
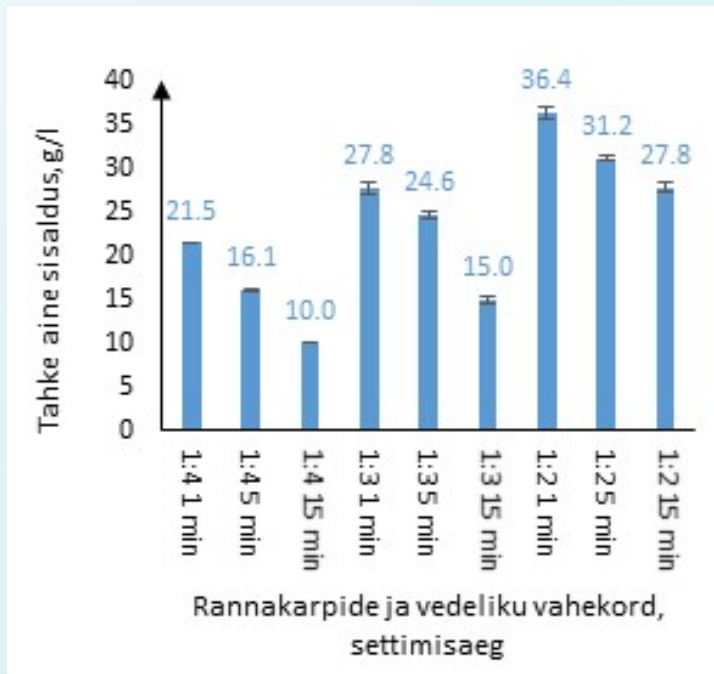
Innovatsioon

Lüofiliseeritud rannakarbi biomassi (150 ml kogus) koostis

Fraktsioon	Kaal, g	Osakaal, %
Terved karbid	29,6	78,5
Katkised karbid	3,4	9,0
Tõruvähid	3,8	10,1
Vetikad	0,2	0,5
Peenfraktsioon (liiv)	0,6	1,6
Kirpvähid	0,1	0,3
KOKKU	37,7	100

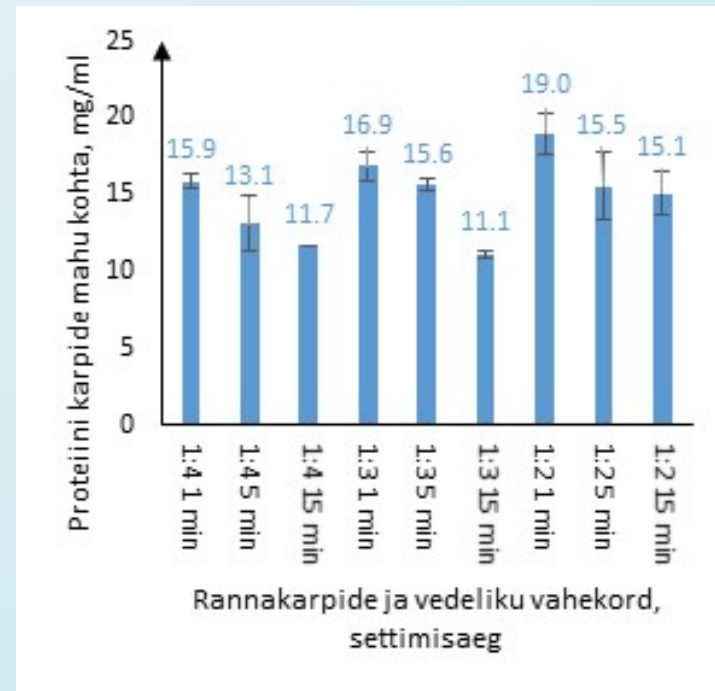
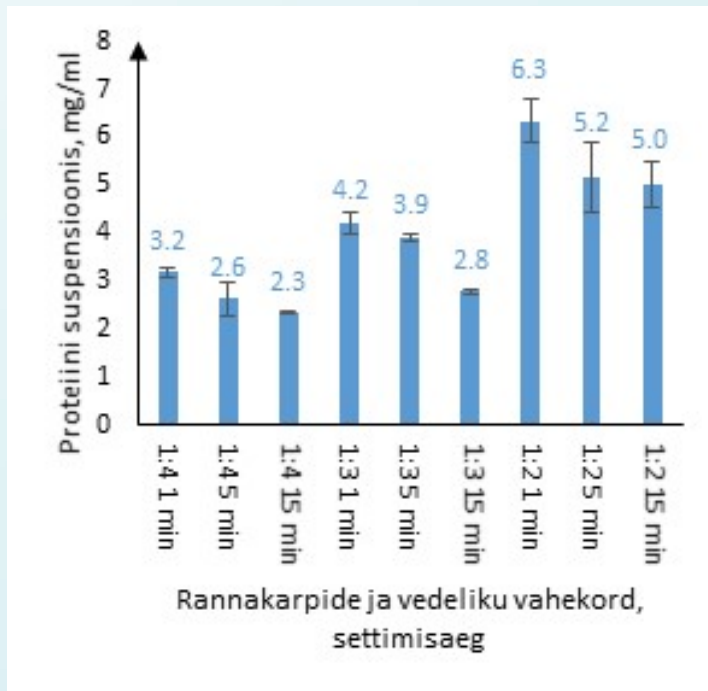
Lüofiliseeritud rannakarpide kuivmassis oli liha 18% , ahjus kuivatatud karpides vaid 6,4% (probleemiks liha kleepumine karbi kestade seintele, mistõttu liha täielik eraldamine ei olnud võimalik)

Innovatsioon

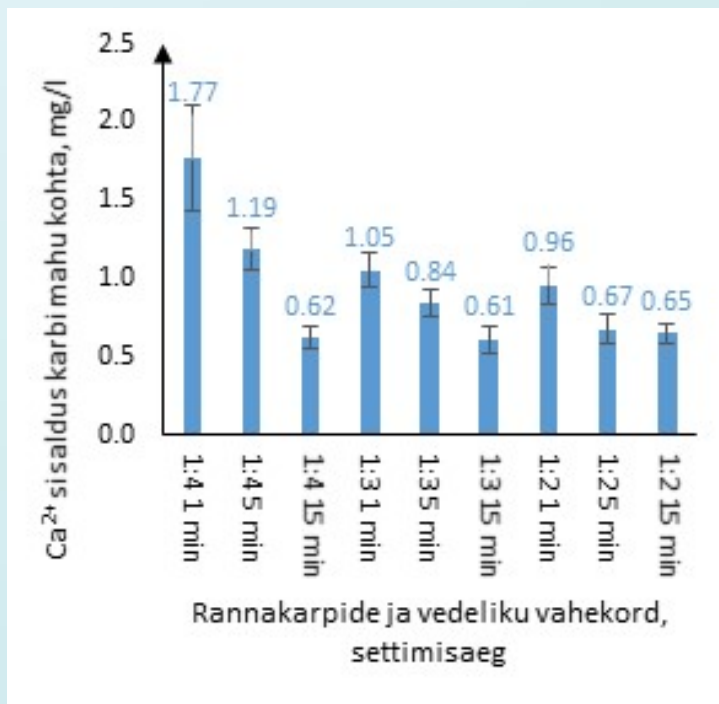
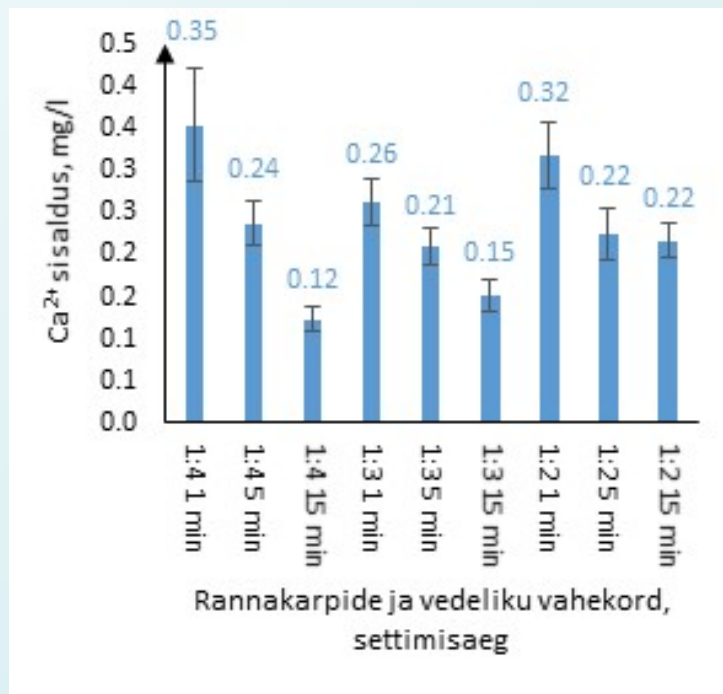
Tahke aine sisaldus rannakarpide ja vee suspensioonis (vasakul) ning rannakarpide mahu kohta (paremal)

Innovatsioon

Proteiini sisaldus rannakarpide ja vee suspensioonis (vasakul) ning rannakarpide mahu kohta (paremal)

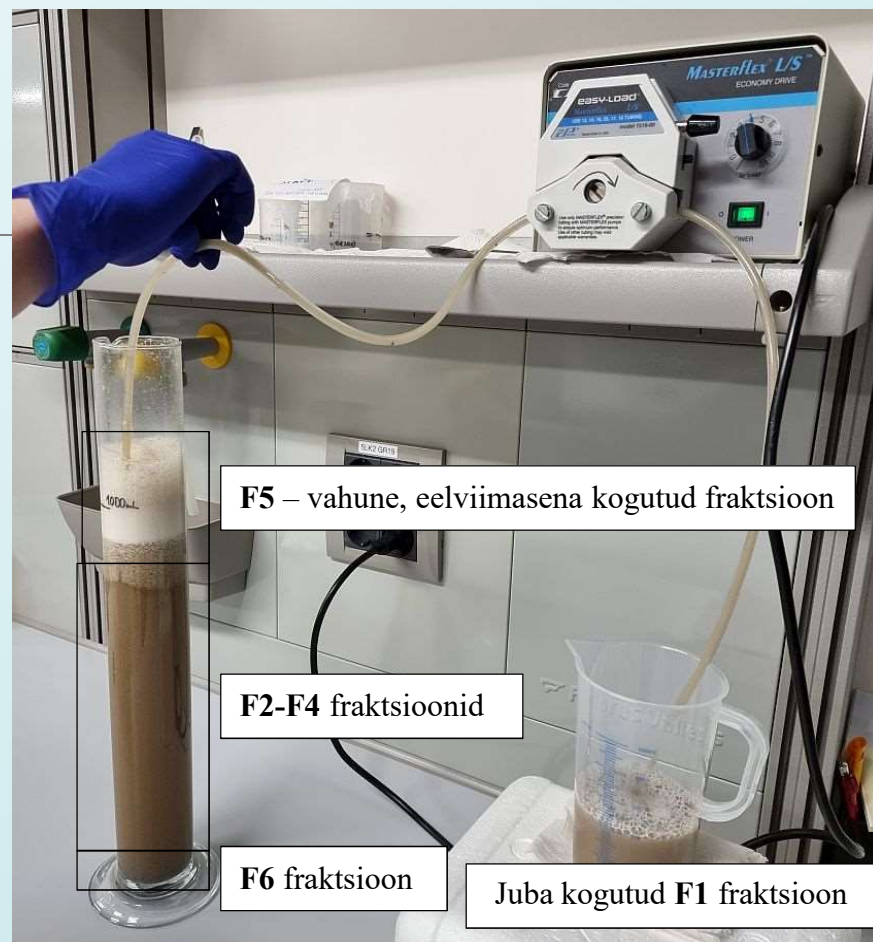
Innovatsioon

Kaltsiumi sisaldus rannakarpide ja vee suspensioonis (vasakul) ning rannakarpide mahu kohta (paremal)

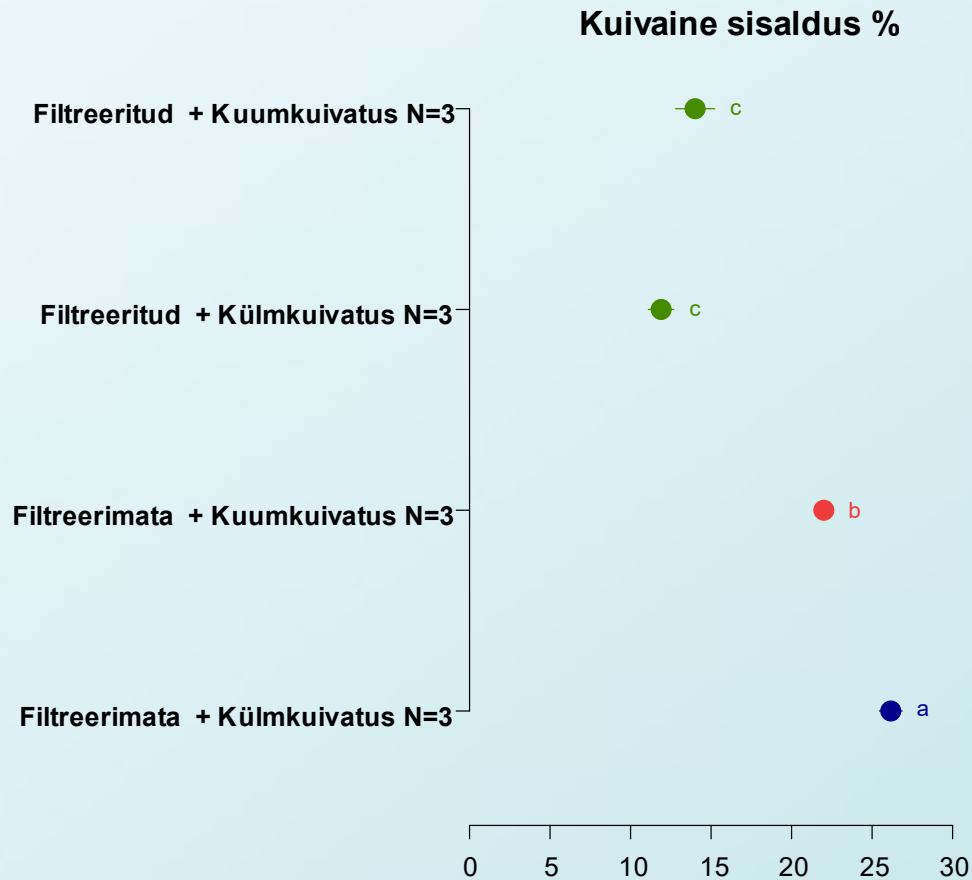
Blenderiga homogeniseeritud rannakarbi ja vee segu fraktsioonid ja nende kuivainesisaldused

Fraktsiooni number	Kuivainesisaldus fraktsioonis (%)	
	Ekstrakt toorestest karpidest	Ekstrakt keedetud karpidest
F1	1,7	4,4
F2	1,5	1,2
F3	1,0	1,2
F4	3,5	1,3
F5	4,2	-
F6	70,6	68,2

Innovatsioon

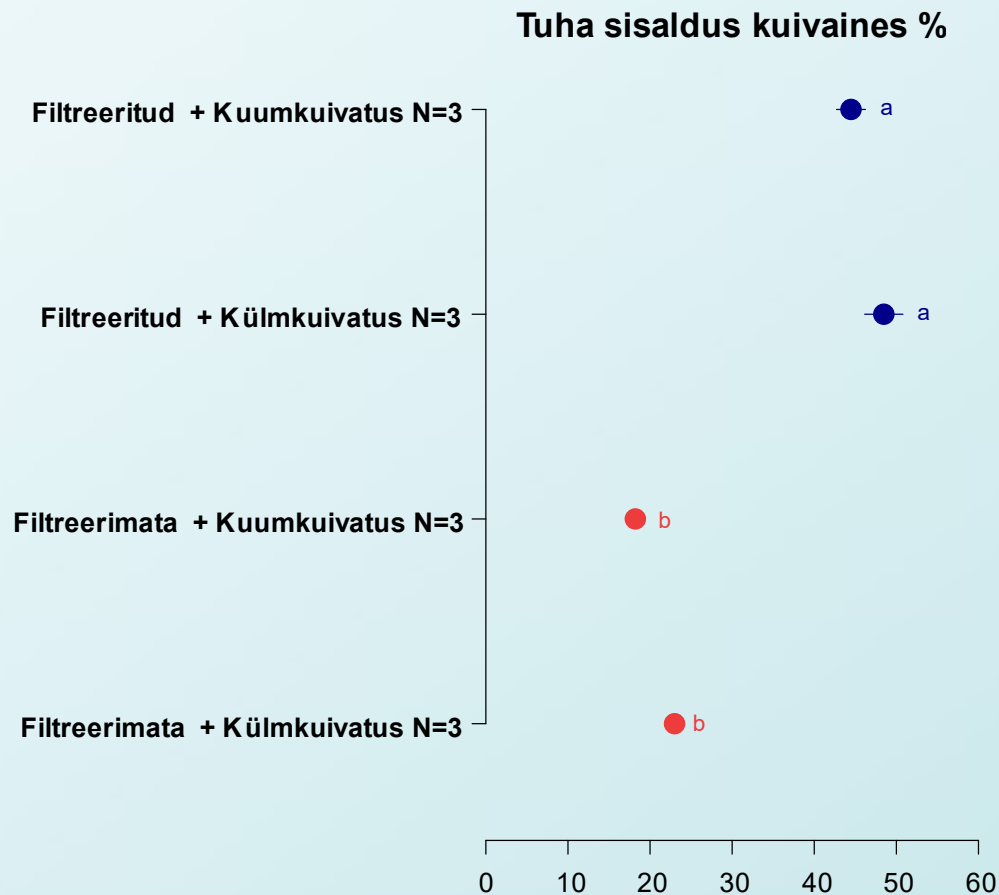
Filtreerimise ja kuivatamise mõju kuivaine saagikusele

**Suurim karpide
kuivainesisalduse saagikus
saadi filtreerimata proovide
külmuivatamisel**

Innovatsioon

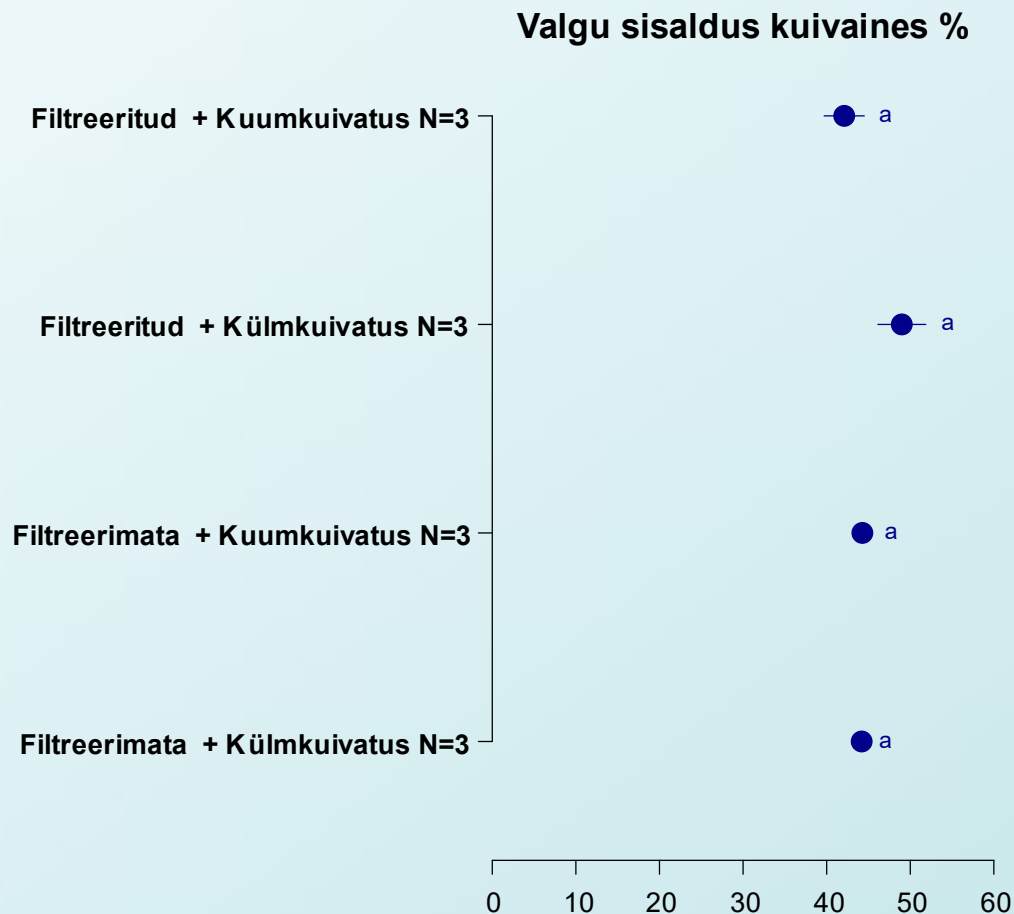
Filtreerimise ja kuivatamise mõju tuha sisaldusele

**Tuha sisaldus oli suurim
filtreeritud proovides ning see
ei sõltunud kuivatuse tüübist**

Innovatsioon

Filtreerimise ja kuivatamise mõju valgusisaldusele

Valgu sisaldus proovides ei sõltunud oluliselt filtreerimisest ja kuivatamise meetodist.

Innovatsioon

- Tavapärase meetoditega on võimalik 1 liitri karpide toormassist saada umbes 50-110 g „toorliha“ homogenisaati.
- 1 liitris värske rannakarbi massis on umbes 250 g kuivainet ja puhta liha kuivmass on 40 g, ülejäänud moodustavad peamiselt mineraalained.
- Külmuivatamine on kuumkuivatamisest oluliselt efektiivsem kuivaine saagikuse suurendamisel.
- 15 min selitusaeg võimaldab saavutada oluliselt madalamaid kaltsiumi sisaldusi, samas valkude sisaldus väheneb 1,5 korda võrreldes 1 min selitusajaga.
- Vabade valkude osakaal toorliha homogenisaadis on madal ja enamusest valkudest esineb lihaosakeste koosseisus. Vabade valkude osakaalu suurendamiseks on vajalik lihaosakeste keemiline/ensümaatiline lõhustamine.

Tänu tähelepanu eest!

